

JÄRELEVALVE AASTARAAMAT

Audiitortegevuse järelevalve nõukogu
2015–2016

Sisukord

Järelevalve nõukogu esimehe pöördumine.....	5
---	---

I AVALIK JÄRELEVALVE

1. Järelevalve nõukogu koosseis	8
2. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte	10
3. Järelevalve nõukogu tööplaan 2016/2017.....	21

II AVATULT AVALIKUST JÄRELEVALVEST

Avatult avalikust järelevalvest.....	23
--------------------------------------	----

III AUDIITORTEENUSTE TURG

1. Audiitorteenuste turg ja turukäive.....	28
2. Muutused turusegmentides ja nende vahel.....	32
3. KVK tulemuste jagunemine AEV segmentidesse	34

Järelevalve nõukogu esimehe pöördumine

Austatud lugeja! Jälle on möödunud aasta ning võimalus teha läbi järelevalvaja silmade kokkuvõte majandusaastast 2015/2016.

Üheks keskseks küsimuseks on sellel majandusaastal olnud audiitorteenuse kvaliteet, eelkõige panustamine selle parandamisesse. Minu hinnangul on audiitorteenuse kvaliteedi küsimus võrdselt olulise kaaluga nii sektoris osalejatele kui ka teenuste tarbijatele. Esimesi puudutab see kõige vahetumalt läbi võrdse konkurentsi prisma – ei ole sobiv olukord, kus ühed teevad suuri investeeringuid (nt tehnilistesse lahendustesse, süsteemidesse kui ka personalisse), et olla parima, elik „rohelise” kvaliteediga, ja teised samal ajal teadlikult hoiduvad nendest investeeringutest, või teevad neid üksnes sellises mahus, et midagi oleks tehtud, elik nad on „punased” või nõrgad „kollased”.

Kuna tarbijate jaoks on üsna tihti määrav teenuse hind, siis vähem kvaliteeti investeerinud audiitorettevõtjad saavad pakkuda ka soodsamat teenust ja meelitada enda juurde uusi kliente. Teenus, mida nad seejuures osutavad, on aga alla nõutava kvaliteedi lävendi.

Kuna audiitorteenuse peamiseks eesmärgiks on pakkuda tellijatele ja avalikkusele kindlust, siis kahjustab ebakvaliteetne teenus kliendi huve, audiitorettevõtjat ennast ning kogu audiitorteenuste sektorit ja selles tegutsevaid isikuid. Rääkimata sellest, et kehva kvaliteediga vandeaudiitori töö võib põhjustada erinevates sektorites, kus audiitorteenust usaldatakse ja sellele tuginetakse, üsna raskeid tagajärgi.

Vastavatest peamistest kaalutlustest lähtudes on AJN hoidnud selget joont nii audiitorettevõtjatega, kelle teenus on kahel korral järjest „punane” kui ka nendega, kelle kvaliteet juba esimesel korral

näitab olulisi puudusi. Reageeringud sellistele juhtumitele lähevad samm-sammult rangemaks, et tekitada motivatsiooni tegutseda aina kvaliteetsemalt.

Samas olen uhke nende audiitorettevõtjate üle, kes on suutnud ennast hoida parima kvaliteedi nõuetele vastavana ja hoolivad osutatava teenuse tasemest – sellel aastal on tõusnud „roheliste” osakaal *ca* 52%-ni lõpetatud kvaliteedikontrollidest, mis on väga tubli samm edasi.

Järgmine majandusaasta toob Audiitorkogu tööprotsessidesse sisulisi muutusi, kuna AJN-i koon-
dub sisuliselt kogu audiitortegevust puudutava järelevalve teostamine. See võtab ka meie poolt tea-
tud aja kohanemiseks, kuid tegu on vajaliku muutusega, mis vaatab väljakutsuvalt tuleviku suunas.

Huvitavat lugemist!

Siim Tammer

Audiitortegevuse järelevalve nõukogu esimees

I
AVALIK
JÄRELEVALVE

1. Järelevalve nõukogu koosseis

Järelevalve nõukogu on audiitortevuse seaduse (edaspidi *AudS*) alusel loodud Audiitorkogu sõltumatu järelevalveorgan, kelle ülesanne on korraldada järelevalvet avalikes huvides ning võtta meetmeid audiitortevuse arengu eelduste loomiseks, vandeaudiitori kutsetevuse kvaliteedi saavutamiseks ja selle kaitsmiseks. AJN-i pädevus ja tegevuse korraldus tuleneb *AudS*-ist ning *AudS* § 121 lõike 3 alusel kehtestatud rahandusministri 17.03.2010 määrusest nr 19 „Audiitortevuse järelevalve nõukogu töökord” (edaspidi *AJN töökord*).

Järelevalve nõukogu koosseis aruandeaastal oli:

1. Siim Tammer (esimees)
2. Sale Ajalik
3. Kai Härmand
4. Uku Liivamets
5. Priit Möldre
6. Gaili Parts
7. Andres Root*

AJN-i tegevusega on vahetult seotud Audiitorkogus järelevalvespetsialistina töötav Eve Kippar, kes hoiab asjad juriidiliselt ja süstemaatiliselt korras.

* Vahetult enne aruandeaasta lõppu, 23.06.2016 lahkus meie hulgast kõrgelt hinnatud vandeaudiitor ja pikaajaline AJN-i liige Andres Root. Rahandusministri 09.09.2016 otsusega nimetati AJN-i uueks liikmeks Rein Ruusalu.

Siim Tammer
Esimees,
Finantsinspektsiooni
õigusosakonna juht

Sale Ajalik
Riigikontrolli
finantsauditi
osakonna auditijuht

Kai Härmand
Justiitsministeeriumi
õiguspoliitika
asekantsler

Rein Ruusalu
PKF Estonia OÜ
partner, vastutav
audiitor

Uku Liivamets
Finantsinspektsiooni
regulatsioonide ja
aruandluse divisjoni
usaldusnormatiivide
spetsialist

Priit Möldre
Assertum Audit OÜ
audiitor

Gaili Parts
Sisekaitseakadeemia
jurist

2. AJN-i peamiste seadusjärgsete ülesannete kokkuvõte

I Prioriteetide täitmine

AJN-i 2015/2016 tööplaani kohaselt pidi AJN lisaks AudS §-st 124 tulevatele ülesannetele pöörama vastaval arvestusperioodil täiendavat tähelepanu:

- Järelevalvelisele tegevusele – audiitorteenuse kvaliteedi parandamisele ja usaldusväarsuse tõstmisele.
- Kutseksamite korraldamisele – efektiivsuse suurendamisele.
- Korduvatele rikkumistele ja seadusest tulenevatele sobivusnõuetele.

Auditorteenuse kvaliteedi parandamine ja usaldusväarsuse tõstmine

AJN-i üheks peamiseks eesmärgiks on järjekindlalt püüelda parema auditorteenuse kvaliteedi poole ning AJN on teinud seda aruandeaastal oma õiguste ulatuses.

AJN on kinnitanud aruandeperioodil kutseühenduse sisesesse kvaliteedikontrolli (edaspidi KVK) valimisse 48 audiitorettevõtjat, millest aruandeperioodi lõpu seisuga oli läbi viidud 43 ja lõpetatud 41 KVK-d. Aruandeperioodi

lõpu seisuga oli lõpetatud KVK-dest ca 52% „rohelise”, elik parima kvaliteediga ja ca 20% „punase” kvaliteediga. Kusjuures „roheliste” osakaalus on aruandeperioodil olnud tõus ca 17% ja „punaste” osakaalus langus ca 3%, mis indikeerib selgelt kvaliteedi keskmise tõusu.

Kvaliteedi tõusus on väga oluline roll kanda kõikidel vandeaudiitoritel. Suur tänu kõigile neile, kes on pidanud vajalikuks täiendavalt panustada oma tegemistesse ja liikuda kvaliteedis paremuse poole. Seeläbi saab kogu sektor tugevamaks ja usaldusväärsemaks. Samuti mängib kvaliteedi tõusus oma rolli ka selge tegelemine nendega, kelle kvaliteet on alla nõutava lävendi. AJN karmistab oma pädevuse piires samm-sammult kutseiseseid reageeringuid nende osas, kelle kvaliteet ei vasta nõutavale miinimumlävendile või kes on korduvalt oma kvaliteediga „punased”.

AJN on aruandeaastal algatanud ka ühe sobivusmenetluse, s.t uurimismenetluse käigus tuvastab AJN vandeaudiitori sobivuse kutseesse. Arvestades seda, et vandeaudiitorite kutsetegevus seondub avaliku huvi funktsiooniga, peavad vandeaudiitorid nii oma kutsetegevuses kui muudes tegevustes järgima kõrgemaid

standardeid. Selleks, et laiem avalikkus ja institutsioonid saaksid usaldada vandeaudiitori töö kvaliteeti, peab vandeaudiitori kutsetegevus olema vastavuses objektiivsuse, kutsealase pädevuse ja nõuetekohase hoolsusega.

Vaatamata Audiitorkogu juhatuse ja AJN-i funktsioonide eri tahkudele ning AJN-i kontrollifunktsioonile ka Audiitorkogu üle, on suudetud leida erimeelsustes üksteisemõistmist. See on taganud tõhusalt toimiva ja eesmärgi-kindla järelevalve.

AJN on panustanud ka audiitortevust puudutavates kohtuvaidlustes osalemisse ja vastloodud CEAOB-i töösse, et tagada parem järelevalve ja liikuda Euroopa üleselt ühetaolisemate praktikate rakendamisele.

Kutseeksami korraldus

AJN on pööranud tähelepanu kutseeksami korralduse efektiivsusele. AJN on muutnud eksamite toimumise sagedust, vähendades seda ühele korrale kuus. Vastav muudatus on toonud kaasa kulude vähenemise ning vastab paremini tegelikule nõudlusele. Ei ole välistatud, et eksamite toimumise sagedust tuleks tulevikus veelgi vähendada.

Aruandeperioodil on arvestatavas mahus muudetud ja ajakohastatud eksamiküsimusi ning ülesandeid. Eelnimetatu kinnitamine on AJN-il ees järgmisel perioodil, kus tuleb muuhulgas uuesti hinnata, kas on põhjendatud eksamiküsimuste vastuste olemasoleval kujul avaldamine.

AJN nimetas 17.11.2015 otsusega kutseeksami eksamikomisjoni liikmeks Mare Kingo ja tegi ettepaneku eksamikomisjoni esimehel Marika Taalil määrata oma äraoleku ajaks

eksamikomisjoni esimehe ülesandeid täitev eksamikomisjoni liige. Vastavaid ülesandeid täidab Mare Kingo.

Korduvad rikkumised ja sobivusnõuded

Audiitorettevõtjate korduvate rikkumiste tõttu on AJN aruandeperioodil kooskõlastanud kolm juhatuse ettepanekut audiitorettevõtja tegevusloa äravõtmiseks. AJN on kolmel korral teinud rahandusministrile ettepaneku vandeaudiitori kutse äravõtmiseks vandeaudiitori nõuetele mittevastavuse tõttu. Samuti on AJN alustanud ühe vandeaudiitori osas sobivusmenetlust, et veenduda, kas vastava vandeaudiitori varasemad tegevused annavad alust pidada teda kutsele sobivaks.

AJN rakendab lähenemist, et kaks järjestikust „punast” KVK-d ei ole audiitortevuses üldreeglina aktsepteeritav kvaliteedi lävi. Korduvatele rikkumistele ja sobivusnõuetele suurema rõhuasetuse suunamine on juba avaldanud mõju audiitorteenuse kvaliteedi tõusule ja aitab seda parandada ka edaspidi.

AJN on panustanud omapoolsete seisukohtadega Rahandusministeeriumi kohtuvaidlustesse seoses audiitorettevõtjate tegevuslubade kehtetuks tunnistamisega.

II Detailsem tegevus- ja tulemusaruanne

AJN-i pädevus ja tegevuse korraldus tuleneb AudS-ist ja AJN-i töökorrast.

AJN-i töökorra § 5 kohaselt on AJN-i peamiseks töövormiks koosolek. Lähtudes AJN-i töökorrast, teeb AJN otsuseid koosolekul või koosolekut kokku kutsumata, nn kaughääletuse teel.

Aruandeperioodil on toimunud 11 koosolekut, millest üks toimus kaughääletuse vormis ja lisaks 11 kaughääletust erinevate AJN-i pädevuses olevate otsuste tegemiseks. AJN on koosolekutel arutanud ühtekokku 41 järelevalvega seotud teemat ja on vastu võtnud 100 otsust.

Kaughääletuste kaudu on vastu võetud 12 otsust, millest enamiku moodustavad kutseeksamitulemuste kinnitamise otsused (kokku 9 koondotsust). Kaughääletuse teel on otsustatud kinnitada korraline kvaliteedikontrolli valim ja kooskõlastatud Audiitorkogu majandusaasta aruanne.

Täiendavalt igapäevasele suhtlusele Audiitorkogu juhatare ja Rahandusministeeriumiga on AJN edastanud aruandeaasta jooksul ametiasutustele ja organitele 9 ametlikku audiitortegevuse järelevalvega seotud pöördumist.

AJN on osalenud aktiivselt ka AudS-i uute normide koostamisel ja eelnõusse ettepanekute tegemisel.

Kutseeksami korraldamine

Üks AJN-i seadusest tulenev ülesanne on kutseeksamite korraldamine. Lähtudes AudS § 124 lõike 1 punktidest 4, 10, 11, ja 12 on seoses kutseeksamite korraldamisega AJN-i pädevuses kutseeksami küsimuste ja näidisvastuste avalikusele kättesaadavaks tegemine,ksamikomisjoni liikmete ja esimehe nimetamine ning tagasikutsumine, kutse taotleja või korduseksamile suunatu kutseeksamile lubamise otsustamine ning kutseeksami sooritamise või mittesooritamise üle otsustamine.

Aruandeperioodil kuulusidksamikomisjoni: Eeli Lääne, Sander Kallasmaa, Maire Otsus-Carpenter, Marten Amjärv, Laile Kaasik, Ivi Kärt,

Heli Jalakas, Triin Tats, Märt-Martin Arengu, Mare Kingo ja Marika Taal (esimees). Alates 27.11.2015 täidab Marika Taaliksamikomisjoni esimehe tökohustusi kuni tema lapsehoolduspuhkusel viibimise aja lõpuniksamikomisjoni liige Mare Kingo.

AJN-i pädevuses on kutse taotlejaksamile lubamise üle otsustamine. AJN võib seadusest tulenevatel alustelksamineeritavat kutseksamile mitte lubada. AJN on aruandeperioodil vandeaudiitori kutseeksamile lubanud 10 taotlejat.

Käesoleval ajal on kokku vandeaudiitori kutseksamile lubatud, s.t eksameid sooritamas, 59 isikut. Vandeaudiitori kutse saamiseks tuleb sooritada 7 kutseeksami moodulit: EHRT (Eesti hea raamatupidamistava alamosa), IFRS (IFRS-i alamosa), R & J (rahanduse ja juhtimise alamosa), AÕ (arvestusala õiguse alamosa), VKS-ISA ja VKS-üldosa (vandeaudiitori kutsetegevuse standardite alamosa), VÕ (vandeaudiitori õiguse alamosa) ja IK-essee. Vandeaudiitorid, kes soovivad avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaset, peavad lisaks sooritama RHÕ (riigi- ja haldusõiguse alamosa)ksamimooduli.

Kutseeksami jao või alamosa tulemus alla 60 palli on mitterahuldav. Kutseeksami jao või alamosa tasemel kehtib sooritatudksamitulemus kolm aastat kutseeksami sooritatuse otsustamisest arvates.

Aruandeperioodil sooritati kokku 171ksamit, mille keskmine tulemus oli 77,7%. Mittesooritanute osakaal oli 23,97%.

Kutseeksami keskmine tulemus on kõikide moodulite lõikes vähenenud aasta aastalt. Seda ka viimasel aastal, kus keskmine tulemus langes 80,3%-lt 77,7%-le. Mittesooritajate osatähtsus on kasvanud aastaga ca 20% tasemelt ca 24%-ni.

Tabel 1. Audiitoreksamite tulemuste koond 2015/2016 (võrdlus eelmise majandusaastaga)

Moodul		EHRT	IFRS	R&J	AÕ	VKS üldosa	VKS ISA	VÕ	Essee	RHÕ	Keskmine/ kokku
2014/2015	Keskmine	65,84	68,04	78,11	85,3	86,52	72,56	93,64	x	92,3	80,3
	Min	27	35	52	63,3	58,93	36,36	55	x	65	
	Max	99	92	100	100	100	88,18	100	x	100	
	Sooritusi	30	28	20	18	23	26	22	42	22	231
	sh alla 60	9	9	4	0	1	4	1	18	0	46
	Mittesooritatud %	30,0%	32,14%	20,0%	0,0%	4,35%	15,38%	4,55%	42,86%	0,0%	19,91%
2015/2016	Keskmine	64,22	59,5	80,8	71,79	84,46	78,4	90,54	x	92,24	77,7
	Min	0	0	44	40	57,38	48,18	72,5	x	71,67	
	Max	100	98	100	96,67	98	94,54	100	x	100	
	Sooritusi	26	32	15	13	16	21	14	16	18	171
	sh alla 60	11	14	2	3	2	2	0	7	0	41
	Mittesooritatud %	42,3%	43,75%	13,33%	23,1%	12,5%	9,52%	4,55%	43,75%	0,0%	23,97%

Samas on see loomulik kulg, kus eksami eesmärgiks ongi sõeluda välja ja anda kutse neile, kes ka tegelikkuses suudavad hoida nõutavat teenuse kvaliteeti.

Kutse andmine ja lõpetamine

AJN-i pädevuses on valdkonna eest vastutavale ministrile ettepaneku tegemine vandeaudiitori kutse andmiseks, kutse äravõtmiseks AudS § 32 lõikes 4 nimetatud juhtudel ning avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme andmiseks. Samuti kuulub AJN-i pädevusse kutse äravõtmine AudS § 32 lõike 1 alusel ja vandeaudiitori vande vastuvõtmine.

Kutse andmise ettepanekuid on AJN Rahandusministeeriumile teinud 17 isiku osas ja avaliku sektori vandeaudiitori kutsetaseme andmise ettepanekuid 9 isiku osas. Aruandeaastal võttis

AJN vastu 17 vandeaudiitori vannet, seega lisanud 17 uut ja tublit vandeauditort.

AJN on vandeaudiitori avalduse alusel võtnud ära 17 isiku vandeaudiitori kutse. Ühel korral on kutse lõpetamise avaldus jäänud rahuldamata. Kuivõrd aruandeaasta jooksul on Rahandusministeerium ühelt isikult võtnud vandeaudiitori kutse ära seoses seadusega vandeauditortile sätestatud nõuetele mittevastavusega ning ühel juhul on kutse lõpetatud seoses vandeaudiitori surmaga, siis on aruandeperioodil kokku lõpetatud 19 isiku kutse.

Seisuga 30.06.2016 oli vandeauditorteid kokku 352.

Audiitorkogu sisese regulatsiooni kinnitamine ja jõustumine

AJN kinnitas 15.09.2015 Audiitorkogu juhatuse poolt esitatud kvaliteedikontrolli korra juurde kuuluva Lisa 8A – ülevaatamise standardid ISRE(EE)2400 (muudetud).

Otsus ning selle juurde kuuluv Lisa 8A on avaldatud Audiitorkogu kodulehel (www.auditorkogu.ee).

Rahvusvaheline koostöö

Kvaliteedikontrolli spetsialistid on osalenud aruandeperioodil 3 EAIG-i (*European Audit Inspection Group*) koosolekul. EAIG-i liikmeteks on 30 organisatsiooni, kes Euroopa Liidu liikmesriikides vastutavad avalikes huvides korraldatava audiitortegevuse järelevalve eest. EAIG töötab välja ühtset kontrollimetoodikat, mida Euroopa Liidu liikmesriikides audiitortegevuse järelevalve eest vastutavad organisatsioonid saaksid tulevikus kasutada.

AJN-i esimees Siim Tammer nimetati 2016. a juuni lõpus Eesti esindajaks vastloodud CEAOB-s (*Committee of European Auditing Oversight Bodies*). CEAOB-i liikmeteks on Euroopa Liidu liikmesriikide järelevalveasutuste esindajad, ESMA (*European Securities and Markets Authority*) ja Euroopa Majanduspiirkonna audiitortegevuse organite esindajad. EBA (*European Banking Authority*) ja EIOPA (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*) on CEAOB-is oma esindajate vahendusel vaatlejate rollis.

Järelevalve korraldamine

AudS-ist tulenevalt on AJN-i pädevuses: järelevalve korraldamine ja juhtimine; järelevalve kvaliteedikontrolli üle; järelevalve distsiplinaar-menetluse üle; järelevalve kaebuste menetlemise üle Audiitorkogu juhatuses; Audiitorkogu tegevuse kohta esitatud kaebuste menetlemine; uurimine AudS § 132 lõigete 1–4 alusel; Audiitorkogu juhatuse ettepanekute kooskõlastamine (kui see on seaduses ette nähtud); Audiitorkogu juhatusele ettepanekute tegemine ja korralduste andmine.

Kvaliteedikontroll

Audiitorkogu eesmärgiks on kontrollida KVK-le allutatud isiku vastavust kontrolliperioodil osutatud audiitorteenuse õigusaktidele ning nende alusel kinnitatud standarditele või antud juhenditele ja soovitustele. KVK-d korraldab kvaliteedikontrolli korra alusel Audiitorkogu juhatuse AJN-i juhtimise ja järelevalve all.

AJN kinnitas 16.06.2015 otsusega korralise kvaliteedikontrolli valimisse kuuluvate isikute nimekirja kontrolliperioodi 01.07.2009–30.06.2015 kohta. Valimisse kinnitatud isikute nimekirja kuulus 48 audiitorettevõtjat. KVK-d viidi enamjaolt läbi perioodil 01.07.2015–30.06.2016. Kolme audiitorettevõtja osas otsustas AJN juhatuse põhjendatud ettepanekul pikendada KVK läbiviimise perioodi kuni 31. detsembrini 2016.

Viie KVK nimekirjas oleva audiitorettevõtja suhtes KVK-d läbi ei viidud seoses juhatuse ettepanekuga või audiitorettevõtja esindaja esitatud avaldusega audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks. Neist nelja audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks tunnistamine on käesolevaks ajaks jõustunud.

Aruandeperioodil on Audiitorkogu juhatus läbi viinud 43 ja lõpetanud 41 KVK-d, millest 21-l korral vastas audiitorettevõtja audiitorteenuse kvaliteet nõuetele, võimalik täiustamine („roheline”), 12 juhul leidis juhatus, et audiitorteenuse kvaliteet on vastuvõetav, esinesid puudused ja täiustamine nõutav („kollane”), ja 8 juhul asus juhatus seisukohale, et audiitorteenuse kvaliteedis esinesid märkimisväärsed puudused, oluline täiustamine nõutav („punane”).

AJN on aruandeperioodil tuvastanud ühel korral KVK menetluse mittevastavuse seaduse nõuetele ning andnud korralduse, mille pinnalt viis Audiitorkogu juhatus KVK menetluse ja otsuse vastavusse seaduse ja kvaliteedikontrolli korra nõuetega.

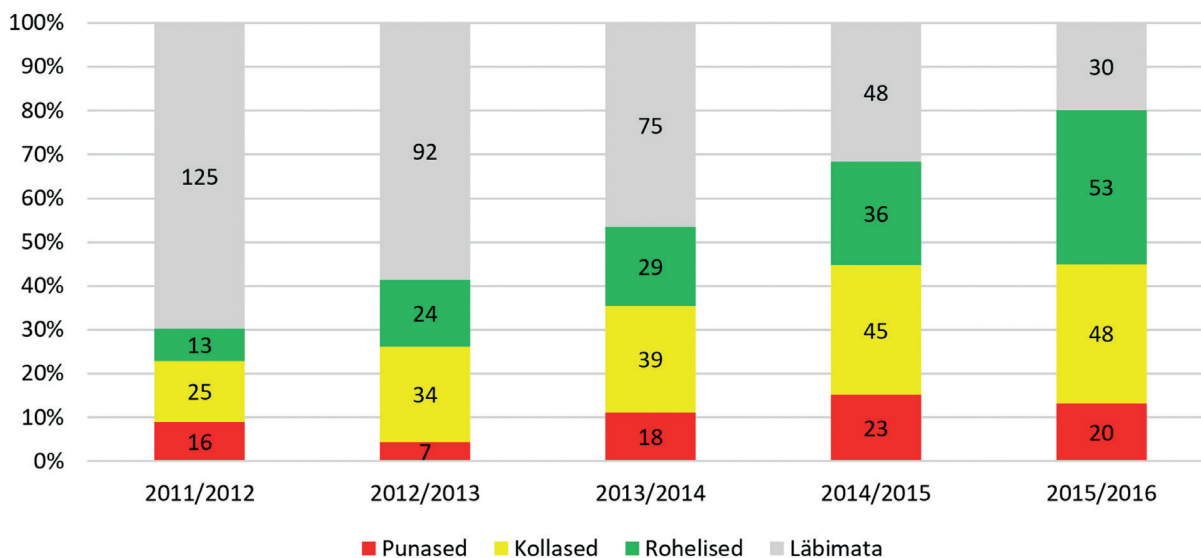
AJN kinnitas 30.06.2016 otsusega Audiitorkogu juhatuse poolt AJN-ile esitatud korralise kvaliteedikontrolli valimisse kuuluvate isikute nimekirja

kontrolliperioodi 01.07.2010–30.06.2016 kohta. Kvaliteedikontrolli läbiviimise perioodiks on ajavahemik 01.07.2016–30.06.2017. Valimisse kinnitatud isikute nimekirja kuulub 43 audiitorettevõtjat.

Vandeaudiitori kutsetevuse kvaliteet 2011-2016

AJN kinnitas 14.06.2011 Audiitorkogu kvaliteedikontrolli korra. Korra jõustumise järgselt oli esimeseks KVK kontrolliperioodiks ajavahemik 01.07.2009–30.06.2011 ning KVK läbiviimise perioodiks ajavahemik 01.07.2011–30.06.2012. Käimasolev (2016/2017) Audiitorkogu majandusaasta on KVK korra rakendamise 6-aastase tsükli viimane aasta. 01.07.2016 on KVK kontrolliperiood ajavahemikuga 01.07.2010–30.06.2016 ja KVK läbiviimise periood ajavahemikus 01.07.2016–30.06.2017. Esimese 6-aastase

Joonis 1. VA kutsetevuse kvaliteet¹ ja 6-aastase KVK tsükli täitmine 2011-2016 (AEV arv tk)

¹ KVK tulemused jagunevad 3 kategooria vahel:

- Audiitorteenuse kvaliteet vastab nõuetele, võimalik täiustamine – „roheline”.
- Audiitorteenuse kvaliteet on vastuvõetav, esinesid puudused ja täiustamine nõutav – „kollane”.
- Audiitorteenuse kvaliteedis esinesid märkimisväärsed puudused, oluline täiustamine nõutav – „punane”.

tsükli lõpuaasta annab hea positsiooni koostada ülevaade vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedist ja selle muutumisest ühinguõiguse 8. direktiivi rakendamise järgselt.

Esimesel KVK läbiviimise perioodil saavutati KVK kaetuse tase 30% audiitorettevõtjatest. Perioodil 2012–2016 on KVK kaetus kasvanud stabiilselt ca 12,5% võrra aastas, jõudes 80%-ni audiitorettevõtjatest. 6-aastase KVK lõpuaastal on ühe sihtrühmana KVK-valimis audiitorettevõtjad, kelle kutsetegevuse kvaliteedi osas seni kutseühendusesisest hinnangut ei ole antud (vt joonis 1, kategooria „läbimata”).

KVK on ennast õigustanud kutseühendusesise tööriistana, millega kontrollida Audiitorkogu liikme tegevust audiitorteenuse osutamisel, luua ja hoida käigus koostöövorm kutsetegevusala-seks konsultatsiooniks ning anda kvaliteedikontrollile allutatu tegevusest objektiivne ülevaade.

Perioodil 2011–2016 on KVK läbinud audiitorettevõtjate KVK tulemuste osatähtsuses toimunud järgmised muudatused (vt joonis 3):

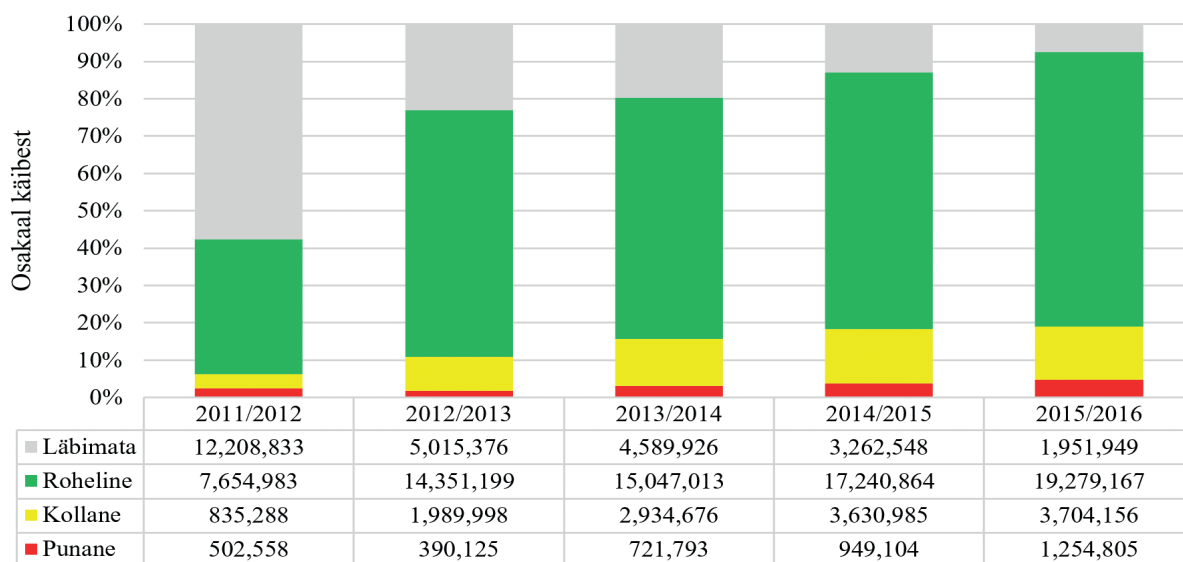
1. „roheline” – selgelt kasvav trend (20 pp võrra ↑, st 24%-lt 44%-ni);
2. „kollane” – nõrgalt kahanev trend (6 pp võrra ↓, st 46%-lt 40%-ni);
3. „punane” – selgelt kahanev trend (14 pp võrra ↓, st 30%-lt 16%-ni).

KVK tulemused näitavad vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedi osas positiivseid suundumusi. Muudatused on peamiselt tingitud kahest asjaolulust:

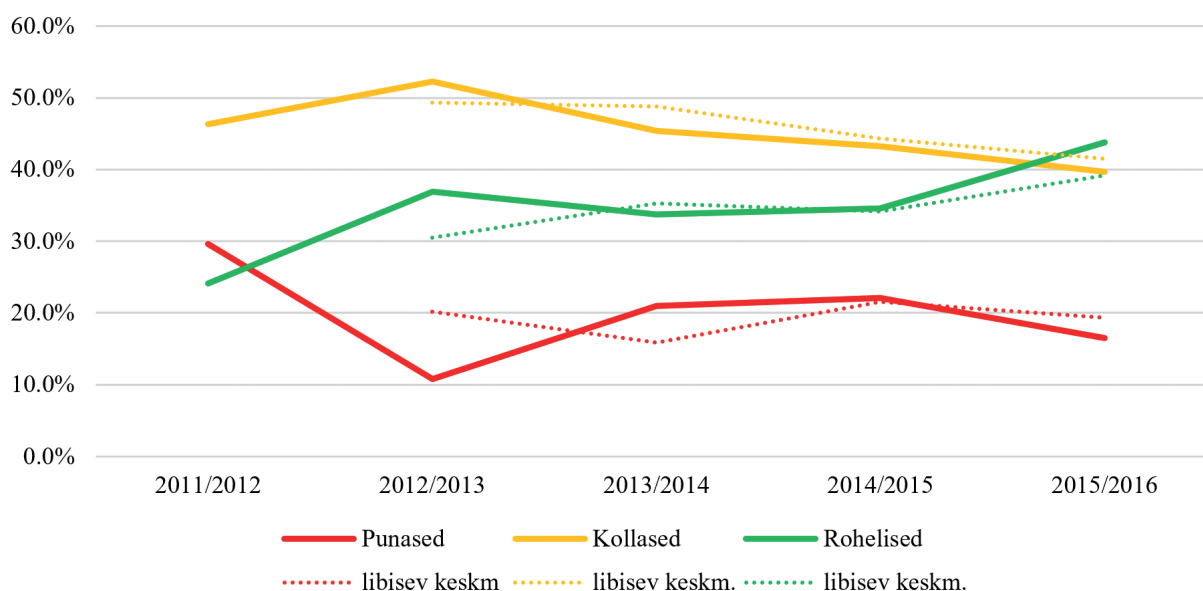
- a. KVK tulemus „roheline” osakaal on kasvanud KVK tulemus „punane” ja „kollane” vähenemise arvelt KTP ning VTP segmentis;
- b. audiitorettevõtjalt, kelle KVK tulemus on „punane” tegevusloa äravõtmine.

Trendi loovate arengute taga tuleb näha Audiitorkogu organite ja liikmete süsteemset tegevust vandeaudiitorite kvalifikatsiooni parandamisel ja seda võib pidada oluliseks töövõiduks. Õigusloome aspektis väljendub trendimuutustes ühinguõiguse 8. direktiivi rakendamise suurim *ex-post* mõju.

Joonis 2. VA kutsetegevuse kvaliteet audiitorteenuse osutamisel 2011–2016 (eurodes)

Joonis 3. KVK läbinud AEV KVK tulemuste osatähtsus ja selle muutus 2011–2016 (AEV arv %)

Siiski ei saa lõpuni olla rahul olukorraga, kus summaarselt jääb KVK tulemuse „roheline” osakaal alla poole (50%) kui ka sellega, et KVK tulemus „punane” ja „kollane” on arvestatava osatähtsusega (56%) KVK läbinud audiitorettevõtjate arvust. Vaid kvaliteediprintsiipide rangelt ühetaoline rakendamine aitab kaasa ebaausa konkurentsi vähendamisele, parandades seeläbi konkurentsi olukorda.

Vandeaudiitori kutsetevuse kvaliteedi parnemist näitavate trendimuutuste süvendamiseks tuleb senisest suuremat tähelepanu pöörata audiitorettevõtjatele, kes on saanud

korduvalt KVK tulemuse „punane” või „kollane”. Seisuga 30.06.2016 on tegevusloaga audiitorettevõtjatest:

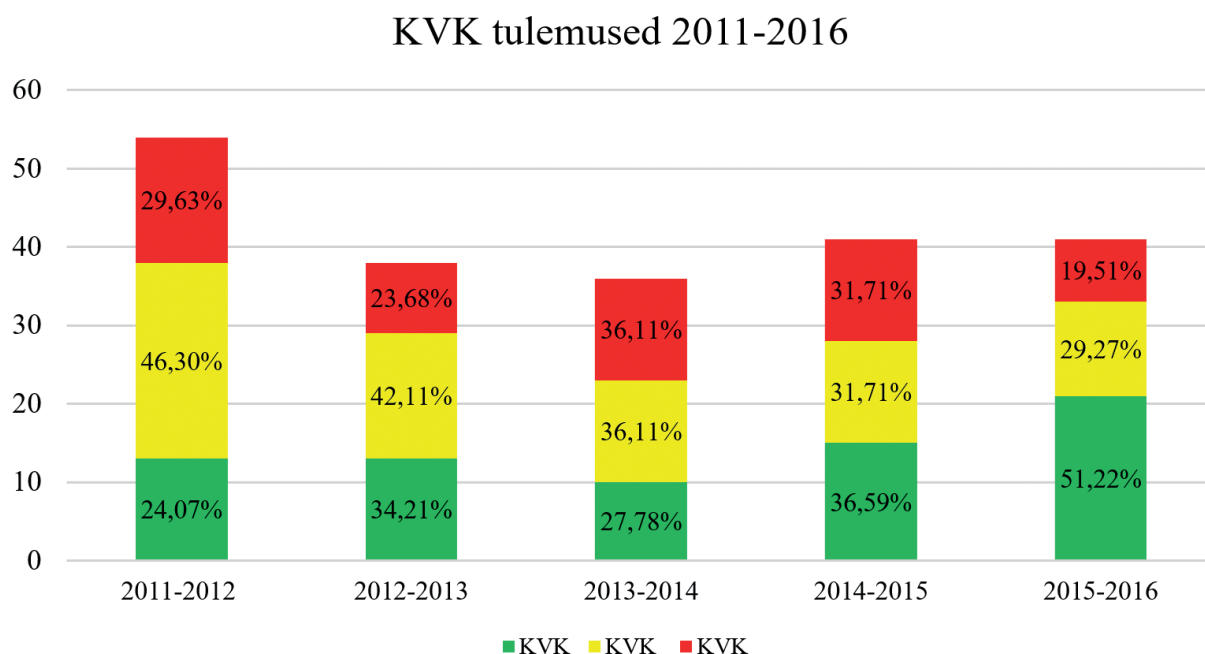
- korduva KVK tulemuse „punane” saanud 5 ühingut;
- korduva KVK tulemuse „kollane” saanud 7 ühingut;
- kvaliteet halvenenud, st KVK tulemus „kollane” asendunud tulemusega „punane” 4 ühingut.

Kolmel viimasel perioodil on praktiseerivate audiitorettevõtjate „punaste” ja „kollaste” osakaal vähenenud igal aastal sarnases tempos.

Tabel 2

KVK	KVK kontrolliperiood	KVK läbiviimise periood	KVK valim	Läbiviidud KVK-d	KVK	KVK	KVK
1.	1.07.2009-30.06.2011	1.07.2011-30.06.2012	55	54	13	25	16
2.	1.07.2009-30.06.2012	1.07.2012-30.06.2013	44	38	13	16	9
3.	1.07.2009-30.06.2013	1.07.2013-30.06.2014	42	36	10	13	13
4.	1.07.2009-30.06.2014	1.07.2014-30.06.2015	42	41	15	13	13
5.	1.07.2010-30.06.2014	1.07.2015-30.06.2016	44	41	21	12	8

Joonis 4. KVK tulemused 2011–2016

Analüüsitud detailandmete põhjal saab välja tuua, et 2015–2016 perioodil läbi viidud KVK tulemuste „punaste” osakaal on vähenenud kokku ca 12%, millest ca 5% moodustavad audiitorettevõtjad, kellelt võeti tegevusluba ära ja kes enne olid aasta-aastalt „punaste” KVK tulemuste sees.

Seega võib väita, et 2015–2016 perioodi „punaste” osakaalu kahanemine on pooles ulatuses tulnud aktiivsemast tegevuslubade ära võtmise osakaalust, kui varasematel aastatel.

Muud järelevalvemenetlused

Audiitorkogu liikme distsiplinaarsüüteoed on sätestatud seaduses. AJN peab avalikes huvides igati õigustatuks kujunenud praktikat, et KVK käigus tuvastatud audiitortegevuse kvaliteedis esinevate arvestatavate puuduste korral algatakse distsiplinaarmenetlus.

AJN-i pädevuses on Audiitorkogu juhatuse distsiplinaarkaristuse määramise, distsiplinaar-asja lõpetamise või algatamata jätmise otsuse kooskõlastamine.

Aruandeperioodil algatati Audiitorkogu juhatuse poolt distsiplinaarmenetlus 7 audiitorettevõtja suhtes, kelle tegevuses tuvastati KVK käigus märkimisväärsed puudusi. Täiendusõppe kohustuste rikkumise tõttu algatati distsiplinaarmenetlus 7 vandeaudiitori suhtes, neist nelja karistati distsiplinaarkorras. Kolme vandeaudiitorit distsiplinaarkorras ei karistatud, kuna nad esitasid pärast menetluse alustamist täiendavaid andmeid, mis tõendasid täiendusõppe kohustuse täitmist. Lisaks algatas juhatus kaks distsiplinaarmenetlust kaebusemenetluse tulemuste alusel ja ühe distsiplinaarmenetluse AJN-i teostatud uurimismenetluse alusel. Nimetatud distsiplinaarmenetlustest on juhatus aruandeperioodil menetluse lõpetanud ühe audiitorettevõtja suhtes.

Aruandeperioodil on AJN kooskõlastanud kokku 15 juhatuse distsiplinaarmenetluse lõpetamise otsust. Ühel korral on AJN juhatuse esialgse otsuse jätnud kooskõlastamata ning on kooskõlastanud juhatuse otsuse teisel korral.

Rahandusministeerium võib tunnistada audiitorettevõtja tegevusloa kehtetuks, kui audiitorettevõtja on kahe aasta jooksul korduvalt või olulisel määral rikkunud tema tegevust reguleerivates õigusaktides sätestatud.

Aruandeperioodil on AJN kooskõlastustanud kolm juhatuse ettepanekut audiitorettevõtja tegevusloa äravõtmiseks, põhjusel, et audiitorettevõtjad olid kahe aasta jooksul korduvalt või olulisel määral rikkunud tema tegevust reguleerivates õigusaktides sätestatud. KVK tulemusel tuvastati korduvalt audiitorettevõtjate audiitorteenuse osutamisel märkimisväärsed puudusi.

Valdkonna eest vastutav minister otsustab Audiitorkogu ettepanekul vandeaudiitori kutse äravõtmise vandeaudiitori tegevuse või kutsetegevuse aluste korduva ja olulise rikkumise ning seadusega vandeaudiitorile sätestatud nõuetele mittevastamise korral.

Aruandeperioodil on AJN teinud kolmel korral Rahandusministeeriumile ettepaneku vandeaudiitori kutse äravõtmiseks vandeaudiitorile sätestatud nõuetele mittevastamise tõttu.

AJN on aruandeperioodil kahel korral menetlenud kutseeksami tulemuse vaidlustamise avaldust ning algatanud neli uurimismenetlust, millest ühel korral on uurimismenetlus algatatud eesmärgil, et välja selgitada vandeaudiitori sobivus kutsesse. Ühe uurimismenetluse tulemusel tegi AJN Audiitorkogu juhatusele ettepaneku algatada menetlusaluse isiku suhtes distsiplinaarmenetlus.

Liikmemaksu suuruse ja tegevusloamaksu määra kehtestamine

AudS § 105 lõike 1 punktis 1 on sätestatud, et Audiitorkogu vara moodustub Audiitorkogu liikmete kohustuslikust liikmemaksust. Kohustusliku liikmemaksu arvelt kaetakse muuhulgas Audiitorkogu järelevalve tegevuskulud.

AudS § 106 lõike 1 punktide 1 ja 2 kohaselt on Audiitorkogu liikme kohustuslik liikmemaks kaheosaline, koosnedes vandeaudiitori liikmemaksust ja tegevusloaga liikme liikmemaksust (edaspidi *tegevusloamaks*). Eelnimetatud paragrahvi lõigetest 2 ja 3 tulenevalt on liikmemaksu arvestusperiood Audiitorkogu majandusaasta.

Liikmemaksu suurus kehtestatakse arvestusperioodiks oleva Audiitorkogu majandusaasta kohta. Liikmelisus seoses liikmemaksu tasumise kohustusega määratakse kindlaks liikmemaksu arvestusperioodiks oleva majandusaasta 1. juuli seisuga.

Tegevusloamaksu on kohustatud tasuma audiitorettevõtja. Vandeaudiitor on kohustatud tasuma vandeaudiitori liikmemaksu. Vandeaudiitori liikmemaksu võib tasuda organisatsioon, kus vandeaudiitor töötab.

AJN otsustas 15.09.2015 kehtestada 01.07.2015–30.06.2016 liikmemaksu arvestusperioodiks oleva majandusaasta liikmemaksu suurus ja tegevusloamaksu määr alljärgnevalt:

- vandeaudiitori liikmemaksu suurus 64 eurot;
- tegevusloamaksu määr 1% audiitorettevõtja audiitorteenuste müügitulust.

Avalduste menetlemine

Liikmemaksu tasumise kohustusest vabastamine

AJN võib mõjuval põhjusel otsustada Audiitorkogu liikme liikmemaksu tasumise tähtpäeva muutmise ja vandeaudiitori liikmemaksu või tegevusloamaksu määra alandamise. Määratlemata õigusmõiste „mõjuv põhjus” sisustamise otsustab AJN kaalutlusõiguse alusel, teostades seda kooskõlas kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, sh võrdse kohtlemise põhimõttega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve.

AJN-ile edastati aruandeperioodil Audiitorkogu liikmemaksust vabastamiseks 13 avaldust, millest AJN rahuldas 12 avaldust täies ulatuses ja ühe osaliselt.

Vandeaudiitori täiendusõppe kohustusest vabastamine

AJN-i pädevuses on otsustada vandeaudiitori vabastamine täiendusõppe kohustusest mõjuva põhjuse tõttu.

Vandeaudiitori täiendusõppe kohustusest vabastamiseks on aruandeperioodil esitatud 6 avaldust, millest rahuldati 5.

Valdava osa moodustavad avaldused, milles mõjuvaks põhjuseks on loetud olukorda, kui vandeaudiitor ei saa osaleda Audiitorkogu korraldatavas täiendusõppes püsivalt välisriigis viibimise tõttu.

Mõjuva põhjusena Audiitorkogu korraldatavast täiendusõppe kohustusest vabastamisel on AJN käsitlenud välismaal viibimist tingimusel, et vandeaudiitor täidab täiendusõppe kohustuse täies ulatuses välisriigis.

3. Järelevalve nõukogu tööplaan 2016/2017

AJN-i tööplaan 2016/2017 hõlmab järelevalve nõukogule seatud kohustuste täitmist perioodil 01.07.2016–30.06.2017. AJN korraldab sõltumatut järelevalvet avalikes huvides ning võtab kasutusele meetmeid audiitortevuse arengu eelduste loomiseks, vandeaudiitori kutsetevuse kvaliteedi saavutamiseks ja selle kaitsmiseks.

Arvestusperiood 2016/2017 toob kõigi mõistlike eelduste kohaselt kaasa olulised muudatused audiitortevuse järelevalves. AJN-i puudutavad otseselt muudatused, mille tõttu AJN-i otsustuspädevus muutub olulisel määral – järelevalvelised

funktsioonid koonduvad AJN-i. Nimetatu seab tööplaanis keskmesse internsed teemad: AJN-i siseregulatsioonide uuendamine ja AJN-i uute funktsioonide toimimise käivitamine.

AJN-i eesmärgiks on tagada järelevalve senisel tasemel toimimine ka oludes, kus AJN-i ootavad ees suured sisesed muudatused.

Rohkem tähelepanu pööratakse ka esimese kvaliteedikontrolli kuue aastase tsükli lõpetamisele ja korduvate rikkumistega tegelemisele.

II AVATULT AVALIKUST JÄRELEVALVEST

AJN on andnud sõna väga olulistele partneritele
järelevalve teostamisel, Rahandusministeeriumile
ja Audiitorkogule.

Rahandusministeerium

Ühinguõiguse 8. direktiivi (auditidirektiiv) nõuded võeti Eesti õigusesse üle audiitortegevuse seaduse redaktsiooniga, mis jõustus 2010. aasta 8. märtsil. Rahandusministeerium on ette valmistanud audiitortegevuse seaduse eelnõu, millega võetaks Eesti õigusesse üle uuenenud auditidirektiivi nõuded. Eelnõu kohaselt muudetakse vandeaudiitorite ja audiitorühingute avaliku järelevalve süsteemi korraldust, kuivõrd enam pole lubatav praktiseerivate vandeaudiitorite osalemine järelevalveorgani juhtimises. Arvestades direktiivi nõudeid, viiakse vandeaudiitorite tunnustamise ning tegevuslubade andmisega seotud ülesanded, mida seni täitis Rahandusministeerium, Audiitorkogusse – audiitortegevuse järelevalve nõukogu pädevusse. Järelevalve nõukogu senine kontrollifunktsioon vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedikontrollis ning distsiplinaarmenetlustes asendub nende vahetu läbiviimise funktsiooniga. Muudatus tähendab sisuliselt senise 3-tasandilise järelevalve süsteemi muutumist 2-tasandiliseks. Nimetatud muudatus toob kaasa järelevalve süsteemi rahastamismudeli kohandamise vajaduse. Muu hulgas tähendab see vandeaudiitori liikmemaksu ja tegevusloamaksu kõrval järelevalvetasu kehtestamist.

Lisaks kooskõla saavutamisele Euroopa Liidu õigusega lühendavad tehtavad muudatused kokkuvõttes menetlusprotsesse, kahandades nii halduskoormust kui ka säästes kulusid.

Samuti muudetakse eelnõuga avaliku huvi üksuse määratlust, viies definitsiooni direktiiviga lubatava miinimumini.

Audiitortegevuse järelevalve nõukogu on edukalt täitnud oma ülesandeid Audiitorkogu sõltumatu järelevalveorganina. Järelevalve nõukogu kinnitatud kvaliteedikontrolli korra kohaselt lõpeb alanud Audiitorkogu majandusaastal esimene 6-aastane kutseühendusesisese kvaliteedikontrolli tsükkel.

Audiitorettevõtjate kaetus kutseühendusesisese kvaliteedikontrolliga on saavutanud tänaseks 80% taseme. Positiivsetele trendimuutustele viitavad kvaliteedikontrolli tulemused kinnitavad valitud järelevalvemudeli kohasust ja tõhusust. Samas soovib Rahandusministeerium jätkuvalt rõhutada kvaliteediprintsiipide ühetaolise rakendamisega seotud ebaausa konkurentsi vähendamise ja

audiitorteenuste turul väljakujunenud konkurentsiolukorra parandamise olulisust. Avalikku huvi teeniks praktika, mille fookuses oleks audiitorettevõtja, kes on korduvalt saanud ühe järgmistest kvaliteedikontrolli tulemustest:

- audiitorteenuse kvaliteet on vastuvõetav, esinesid puudused ja täiustamine nõutav;
- audiitorteenuse kvaliteedis esinesid märkimisväärsed puudused, oluline täiustamine nõutav.

Usume, et selline tegevus vastaks igakülselt avalik-õigusliku Audiitorkogu staatusele ja aitaks saavutada eesmärke, mis on kutseühendusele sätestatud audiitortegevuse seaduses.

Märten Ross

Rahandusministeeriumi finantspoliitika ja välissuhete asekanstler

Kurmet Ojamaa

Rahandusministeeriumi ettevõtluse ja arvestuspoliitika osakonna juhataja

Audiitorkogu

Audiitorkogu juhatus toetab järelevalve nõukogu igakülgset, et avalikust huvist lähtuv audiitor-tegevuse järelevalve oleks korraldatud tõhusalt ja eesmärgipäraselt. Vaid nii suudame saavutada eesmärgi, et järelevalve aitab reaalselt tagada kvaliteetse teenuse osutamist soodustava keskkonna ning kõigi turuosaliste jaoks võrdsed konkurentsitingimused.

Igasuguse koostöö toimimise eelduseks on teineteisemõistmine ja vastastikune tahe otsida mitte ainult õiguslikult korrektseid, vaid ka sisuliselt loogilisi ja mõistuspäraseid lahendusi. Olukorras, kus ees seisvad seadusemuudatused suurendavad järelevalve nõukogu ülesandeid ja vastutust veelgi, on Audiitorkogu juhatus valmis senisest enam panustama otsustajate ja järelevalve teostajate koolitamisest, erinevate juhendmaterjalide ja sisekordade täiendamisse ning reaalse elu kogemuse vahendamisse, et järelevalvefunktsiooni täitmine oleks sisuline, konstruktiivse tagasisidega arvestav ning oma fookuselt riskipõhine.

Märt-Martin Arengu
Audiitorkogu president

III AUDIITORTEENUSTE TURG

1. Audiitorteenuste turg ja turukäive

Audiitorteenuste turu analüüsis võrdleme audiitorettevõtjate (edaspidi *AEV*) majandusnäitajaid tegevusaruandest kahe aruandeperioodi ulatuses, ajavahemikus 01.07.2014–30.06.2016. Keskendume Eesti audiitorteenuste turu olulisematele struktuursetele ja mahuliste muutustele ning trendidele, vaatame kuidas AudS-i rakendamine on mõjutanud *AEV* tegevust.

Struktureeritud käsitluse tarvis reastame *AEV*-d käibe suuruse alusel neljal vaadeldaval perioodil ning moodustame kolm gruppi:

1. järjekohal 1.–5. olevad *AEV*-d: suure tegevusmahuga praktiseerijad (edaspidi *STP*);
2. järjekohal 6.–30. olevad *AEV*-d: keskmise tegevusmahuga praktiseerijad (edaspidi *KTP*);
3. järjekohal 31.–suurim järjekoht: väikese tegevusmahuga praktiseerijad (edaspidi *VTP*).

Audiitorteenuste turg on aruandeaastaga kasvanud ligikaudu 1,1 miljoni euro võrra, s.t *ca* ~ 4,4%. Samal ajal on toimunud praktiseerijate arvu vähenemine 152-lt 151-le (–0,7%)¹. Turumahu kasv ühest küljest ja praktiseerijate arvu vähenemine teisalt on *AEV* keskmist käivet aruandeperioodi jooksul kasvatanud 5,1% võrra.

STP segmendi rahaline maht stabiliseerus. *KTP* ja *VTP* segmendi turuosa kasv võrreldes eelmise aastaga kiirenes, mistõttu on *STP* segmendi turuosa vähenenud 3% ning *KTP* segmendil kasvanud 2% ja *VTP* segmendil 1% võrra.

Segmentide summaarne käive on perioodi jooksul kasvanud:

1. *STP* 0,01%, s.t 1 112 euro võrra;
2. *KTP* 10,17%, s.t 672 886 euro võrra;
3. *VTP* 9,14%, s.t 432 578 euro võrra.

Järgnev tabel² kajastab kahel perioodil *AEV* segmentide summaarseid käibeid ning tabelile järgnevate graafikutega avatakse selle sisu detailsemalt.

¹ Seisuga 30.06.2016

² Selgitused mõistete juurde (lk 29):

Tabel 3. Audiitorteenuste turgu iseloomustavad koondandmed võrreldes eelmise majandusaastaga

Segment	Praktiseerijaid segmendis ¹	Segmendi summaarne käive ²	Segmendi turuosa ³	Praktiseerija keskmine käive ⁴	Segmentide vahelised erisused ⁵	Kasv, keskmine käive ⁶	Kasv turusegment ⁷	Mediaan käive
2014/2015								
STP	5	13 734 049 €	54,75%	2 746 810 €	70,8	7,39%	7,39%	2 957 044 €
KTP	25	6 614 497 €	26,37%	264 580 €	10,4	7,90%	7,90%	212 010 €
VTP	122	4 734 955 €	18,88%	38 811 €	6,8	16,22%	8,23%	34 098 €
Kokku	152	25 083 501 €	100%	165 023 €		14,06%	7,68%	44 258 €
2015/2016								
STP	5	13 735 161 €	54,75%	2 747 032 €	64,3	0,01%	0,01%	2 942 838 €
KTP	25	7 287 383 €	26,37%	291 495 €	9,4	10,17%	10,17%	227 195 €
VTP	121	5 167 533 €	18,88%	42 707 €	6,8	10,04%	9,14%	38 163 €
Kokku	151	26 190 077 €	100%	173 444 €		5,10%	4,41%	51 234 €

Viimasel perioodil on VTP ja KTP segmendid turuosa kasvatanud suhteliselt võrdselt, kuid STP segmendi kasv on pidurdunud, mistõttu STP turuosa on 3% võrra väiksem. Eelmiste aastate trend jätkub, kus STP segment kaotab turuosa KTP ja VTP segmentidele.

AJN hindab aruandeperioodi kestel aset leidnud muutusi turumahu kasvu, AEV-de arvu kahanemise ja AEV keskmise käibe kasvu positiivseks. Nimetatud trendidel on turukontsentratsiooni vähendav mõju.

Audiitorteenuste turg on perioodi jooksul kasvanud 4,41%, s.t 1 106 576 euro võrra. Kahel viimasel perioodil on audiitorteenuste turg kasvanud aastas keskmiselt kokku ca 6%, mis ületab Eesti majanduse kasvu ca neli korda.

¹ **Praktiseerijaid segmendis** - praktiseerija = audiitorettevõtja (AEV).

² **Segmendi summaarne käive** on segmenti kuuluvate AEV-de käivete summa.

³ **Segmendi turuosa** on segmendi summaarse käibe jagatis kogu summaarse käibega.

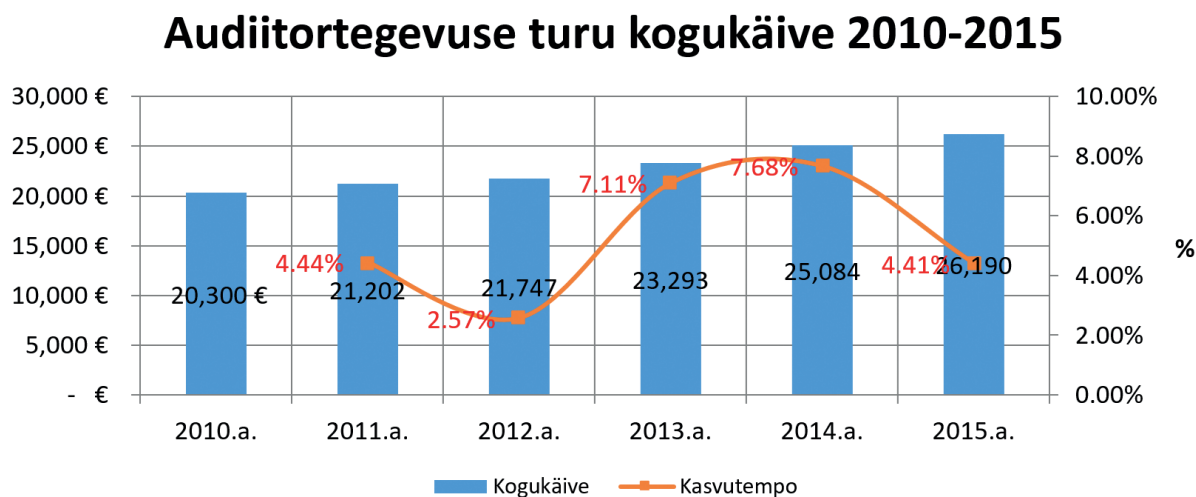
⁴ **Praktiseerija keskmine käive** on segmendi summaarne käive jagatud AEV-de arvuga segmendis.

⁵ **Segmentide vahelised erisused** STP real on STP praktiseerija keskmine käive jagatud VTP praktiseerija keskmise käibega, KTP real on STP praktiseerija keskmine käive jagatud KTP praktiseerija keskmise käibega. VTP real on KTP praktiseerija keskmine käive jagatud VTP praktiseerija keskmise käibega.

⁶ **Keskmine käibe kasv** on segmendi AEV-de keskmise käibe jagatis sama segmendi eelmise perioodi keskmise käibega miinus üks.

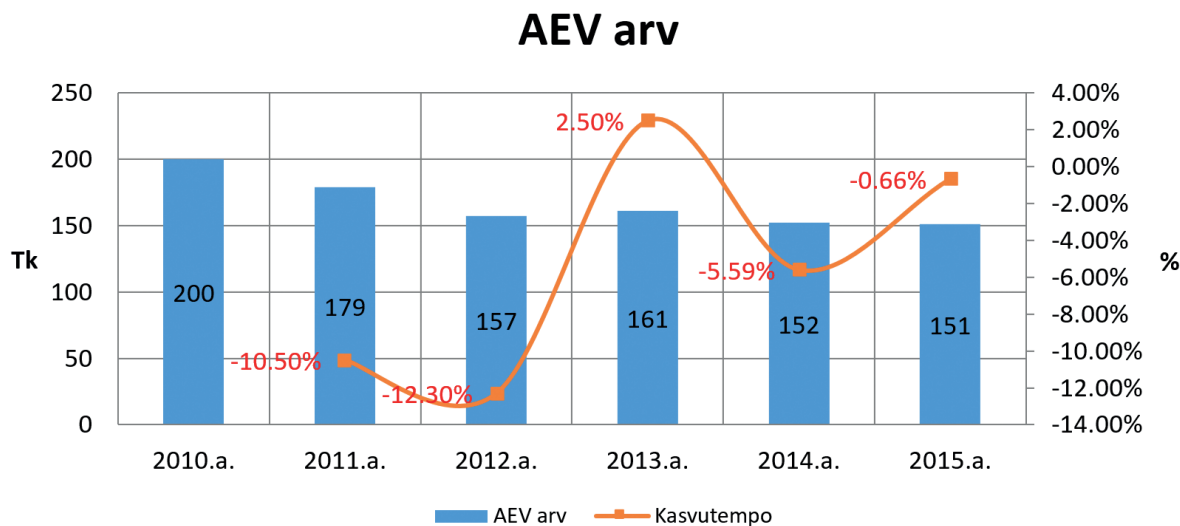
⁷ **Turusegmendi kasv** on segmendi summaarse käibe jagatis sama segmendi eelmise perioodi summaarse käibega miinus üks.

Joonis 5. Audiitorteenuste kogukäive (1000 €, vasak skaala) ja selle kasvutempo (% , parem skaala)

AEV-de arv on perioodi jooksul kahanenud ca 0,7%.

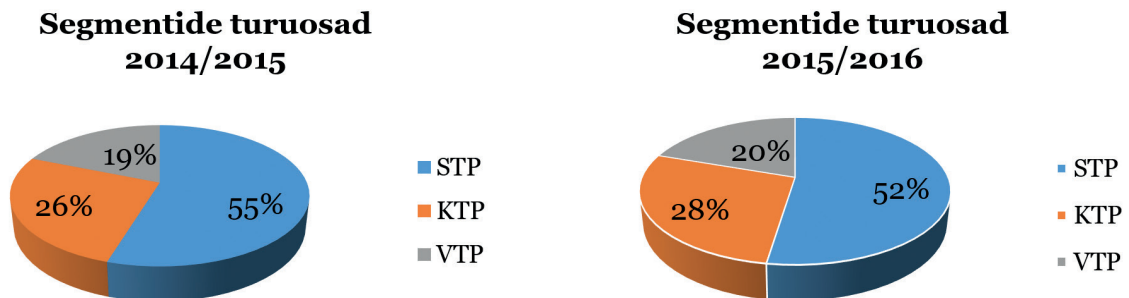
Joonis 6. Audiitorettevõtjate arv (tk, vasak skaala) ja selle kasvutempo (% , parem skaala)

Joonis 7. Praktiseerija keskmine käive (1000€, parem skaala) ja selle kasvutempo (% , vasak skaala)

Joonis 8. Segmentide turuosad kahel perioodil.

2. Muutused turusegmentides ja nende vahel

Segmentide vahelised muutused iseloomustavad turu juurdekasvu või kahanemise jaotumist aastate kaupa AEV-de suursuskategooriate vahel.

Tabel 4. Turu juurdekasvu jaotumine segmentide vahel perioodi lõikes

Segment	2014/2015.a		2015/2016.a	
STP	945 534 €	52,82%	1 112 €	0,01%
KTP	601 894 €	33,62%	672 886 €	60,81%
VTP	242 665 €	13,56%	432 578 €	39,09%
Kokku	1 790 093 €	100,00%	1 106 576 €	100,00%

Segmendisiseste muutuste osas toome välja AEV arvu segmendis, kelle käive tõusis või langes.

Tabel 5. AEV-de arv (tk) segmendis, kelle käive tõusis või langes

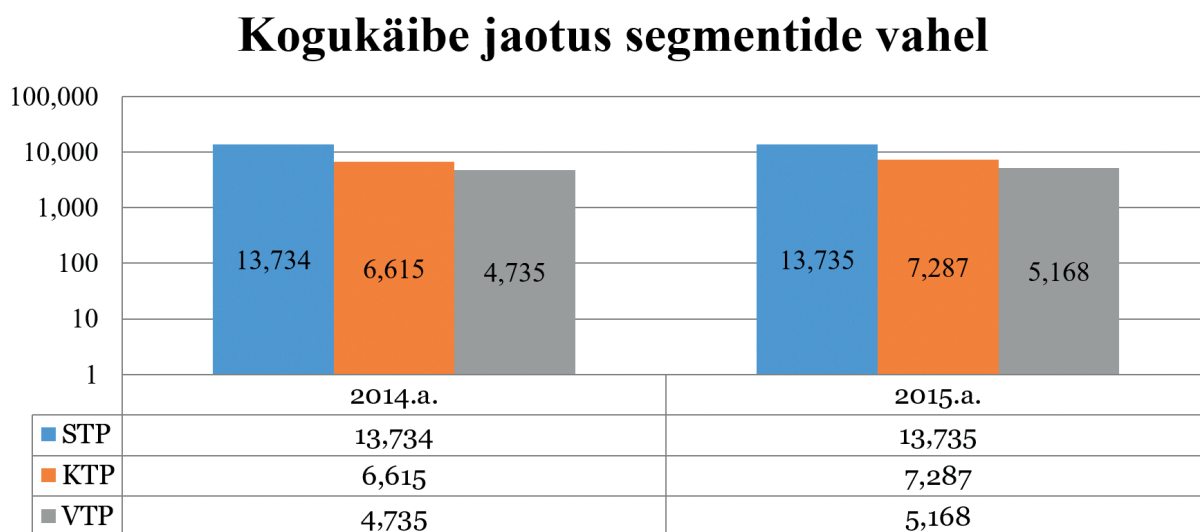
Segment	2014/2015.a		2015/2016.a	
	Käibe tõus (tk)	Käibe langus (tk)	Käibe tõus (tk)	Käibe langus (tk)
STP	5 (100%)	0 (0%)	2 (40%)	3 (60%)
KTP	18 (72%)	7 (28%)	22 (88%)	3(12%)
VTP	81 (66,4%)	41 (33,6%)	72 (59,5%)	49 (40,5%)
Kokku	104 (68,4%)	48 (31,6%)	96 (63,6%)	55 (36,4%)

Audiitorteenuste turg on viimastel aastatel näidanud stabiilset kasvu. 2014/2015 ja 2015/2016 on AEV-de arv, kelle käive kasvas, selgelt ületanud AEV-de arvu, kelle käive kahanes. Kõige intensiivsemalt suutsid käivet kasvatada audiitorettevõtjad KTP segmendis.

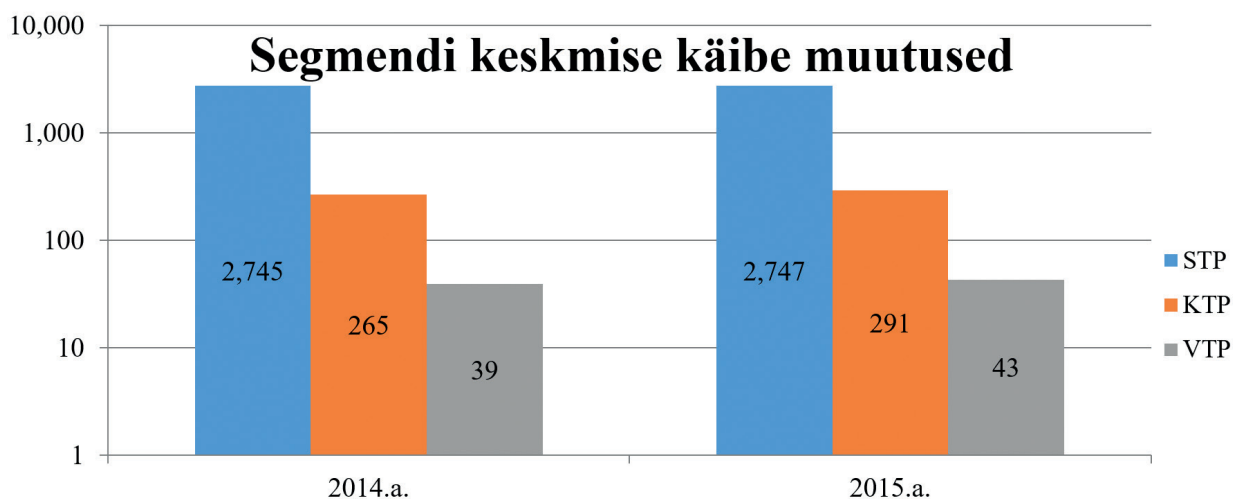
Audiitorteenuste turu kasvust on võitnud kõik audiitorettevõtjad, kõige enam on AEV-de keskmine käive kasvanud (10,17%) KTP segmendis. AEV-d, kelle tegevusluba on kehtetuks tunnistatud, asetsevad kõik VTP segmendis. AEV-de arvu vähenemine VTP segmendis võimaldab segmendi keskmise käibe kasvu. Segmentide keskmine käive on perioodi jooksul kasvanud järgmiselt:

1. STP 0,01%;
2. KTP 10,17%;
3. VTP 10,04%.

Joonis 9. Audiitorteenuste kogukäibe jaotus segmentide vahel 2014/2015–2015/2016 (1000€)

Joonis 10. Segmendi keskmise käibe muutus 2014/2015–2015/2016 (1000€)

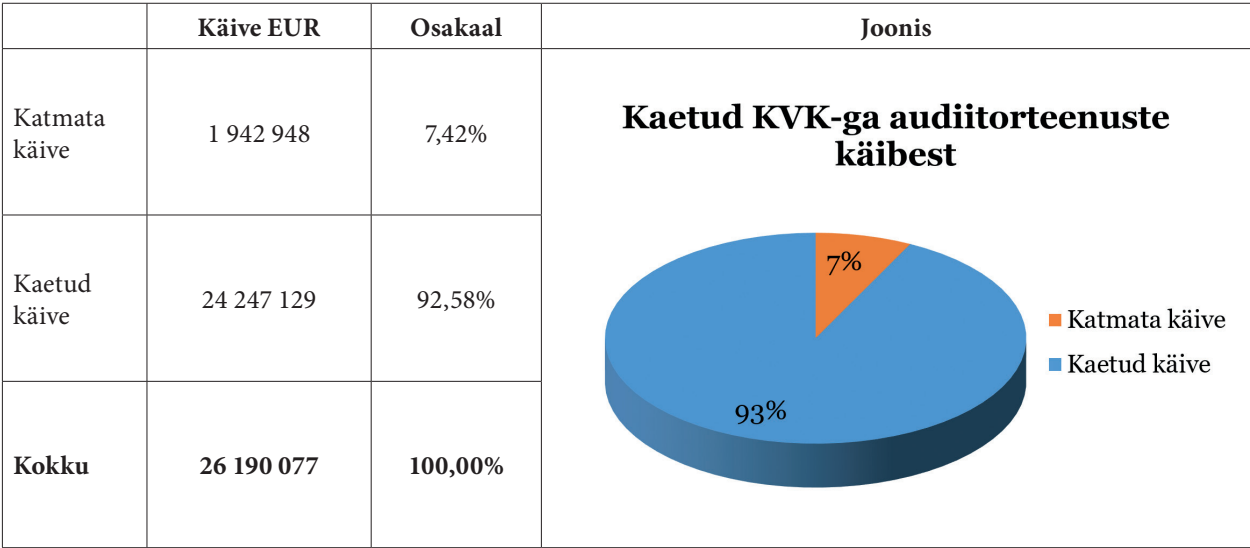
3. KVK tulemuste jagunemine AEV segmentidesse

Seniajani läbi viidud KVK-ga on hõlmatud audiitorteenuste turul tegutsevatest AEV-st 81%. Nende AEV-de summaarne käive moodustab turumahust 93% (vt joonis 11), millest 57% langeb STP, 26% KTP ja 17% VTP segmendi arvele (vt joonis 12).

KVK tulemuste põhjal (vt joonis 13 ja joonis 14) saab väita, et kõige suuremad probleemid vandeaudiitori kutsetegevuse kvaliteedi osas on iseloomulikud VTP segmendile. KTP segmendis on KVK rohelisi tulemusi alla poole (48%) KVK kaetud AEV-st, s.t 12.

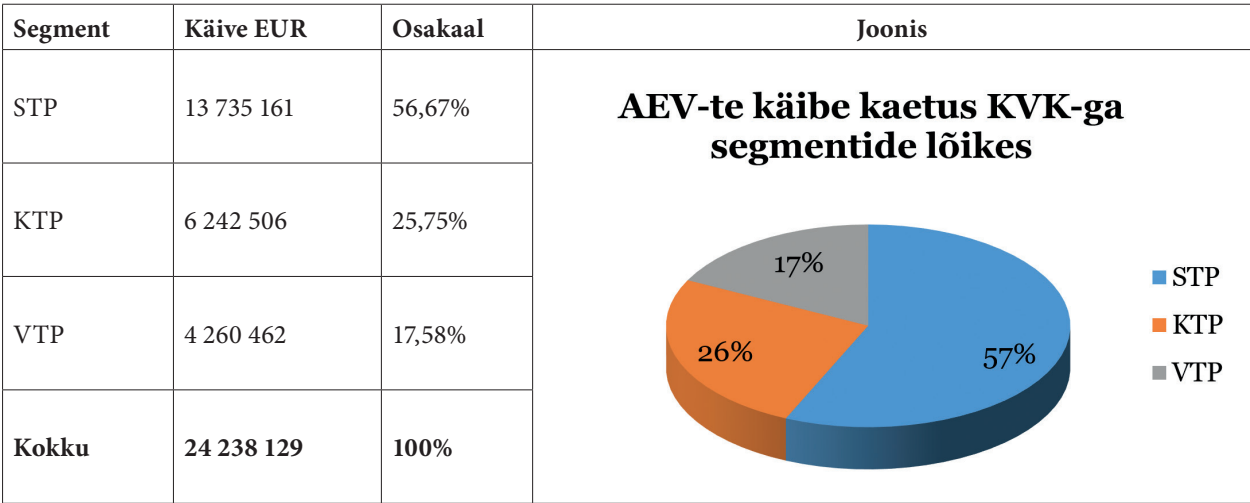
STP segmenti kuuluvad AEV-d on näidanud parimat kutsetegevuse kvaliteeti. Kõik KVK tulemused on seni olnud rohelised.

Joonis 11. AEV-de käibe kaetus KVK-ga

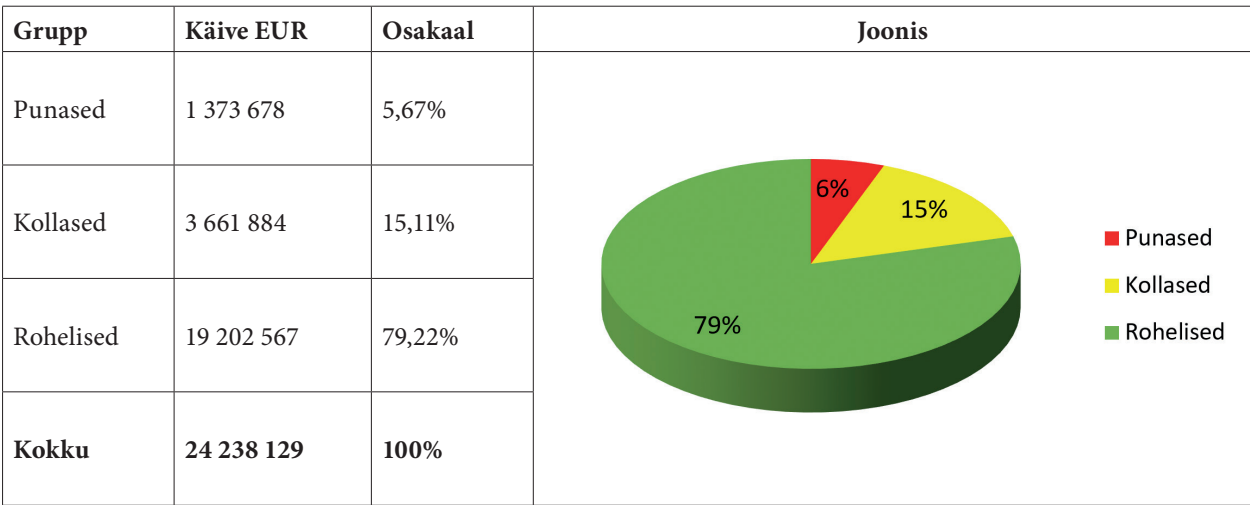

- Kokku on teostatud KVK-d AEV-de segmentide lõikes 2010–2016 (vt joonis 14):
- a. STP – kokku 5 AEV-d. KVK on läbi viidud kõigil viiel AEV-l. Neljal AEV-l on KVK läbi viidud kahel korral, s.t summaarselt on läbi viidud 9 KVK-d;
 - b. KTP – kokku 25 AEV-d. KVK on läbi viidud 21-l AEV-l, st 80%. Kaheksal AEV-l on KVK läbi viidud kahel korral ja kolmel AEV-l kolmel korral, st summaarselt on läbi viidud 39 KVK-d;
 - c. VTP – kokku 121 AEV-d. KVK on läbi viidud 96-l AEV-l, s.t ca 79%. 24 AEV-l on KVK läbi viidud kahel korral ja kuuel AEV-l kolmel korral, st summaarselt on läbi viidud 160 KVK-d.

Joonis 12. AEV-de käibe kaetus KVK-ga segmentide lõikes

Joonis 13. AEV-de kaetud käive KVK tulemuse lõikes

Sellel perioodil on üksnes „kollaste” KVK tulemustega AEV-de summaarne käive jäänud samale tasemele, mis eelmisel perioodil. Protsentuaalselt on „punaste” osakaal kasvanud kõige enam (2%), sealjuures on summaarne käive võrreldes eelmise perioodiga kasvanud *ca* 400 000 euro võrra (2014/2015–949 104 €). „Punaste” osakaalu kasv tuleb peamiselt KTP segmenti kahelt AEV-lt (390 000 €; 2013/2014 perioodil „punane” ja „kollane” KVK tulemus).

KVK „punased” tulemused (tk) jaotuvad:

d. 92% ulatuses VTP segmenti;

e. 8% ulatuses KTP segmenti.

KVK „punased” tulemused moodustavad KVK-ga kaetud turumahust käibe alusel *ca* 6%. (eelmine periood 4%).

KVK „kollased” tulemused (tk) jaotuvad:

a. 84% ulatuses VTP segmenti;

b. 16 % ulatuses KTP segmenti.

KVK „kollased” tulemused moodustavad KVK-ga kaetud turumahust käibe alusel *ca* 15%.

KVK „rohelised” tulemused (tk) jaotuvad:

a. 67% ulatuses VTP segmenti;

b. 23% ulatuses KTP segmenti;

c. 10 % ulatuses STP segmenti.

KVK „rohelised” tulemused moodustavad KVK-ga kaetud turumahust käibe alusel *ca* 79%.

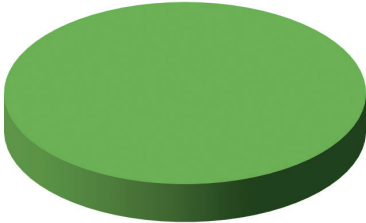
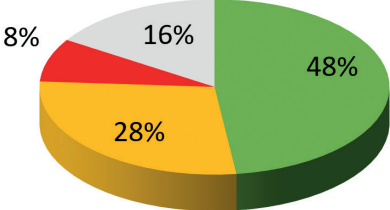
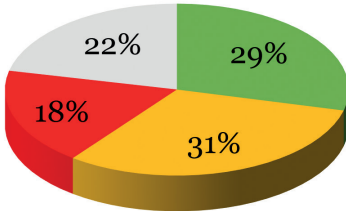
KVK läbimata üksused (tk) jaotuvad:

a. 87% ulatuses VTP segmenti;

b. 13% ulatuses KTP segmenti;

KVK läbimata üksused moodustavad turumahust käibe alusel *ca* 7%.

Joonis 14. KVK tulemus segmentide lõikes

Seg- ment	Rohelised	Kollased	Punased	Läbi- mata	Joonis
STP	5	-	-	-	 ■ Rohelised ■ Kollased ■ Punased ■ Läbimata
KTP	12	7	2	4	 ■ Rohelised ■ Kollased ■ Punased ■ Läbimata
VTP	35	38	22	26	 ■ Rohelised ■ Kollased ■ Punased ■ Läbimata